

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

СТЕПАНОВ ВОЛОДИМИР АНДРІЙОВИЧ

УДК 378.016:78.071.2(043.3)

**МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ
МУЛЬТИМЕДІЙНОМУ АРАНЖУВАННЮ В ПРОЦЕСІ
ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ**

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор
ХИЖНА Ольга Петрівна,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова, професор
кафедри теорії та методики музичної освіти,
хорового співу і диригування.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
СВЕРЛЮК Ярослав Васильович,
Рівненський державний гуманітарний університет,
директор Інституту мистецтв;

кандидат педагогічних наук
БОНДАРЕНКО Анжеліка Володимирівна,
Криворізький державний педагогічний університет,
старший викладач кафедри методики музичного
виховання, співу та хорового диригування.

Захист відбудеться «11» вересня 2019 року о 16.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розіслано «9» серпня 2019 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л. І. ПАНЬКІВ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Пріоритетні напрями вітчизняної освіти визначаються її вмонтованістю в загальні процеси культурної глобалізації, інтеграції до європейського освітнього простору. У цьому контексті важливим завданням є удосконалення змісту фахової підготовки студентів, інтердисциплінарної у своїй основі, що забезпечується шляхом запровадження гнучких освітніх програм і навчальних планів, створення полідисциплін, які постають маркером інтеграції сучасної системи науково-освітньої комунікації, та спонукає до необхідності якісного використання відповідних за рівнем інформаційно-комунікаційних технологій у фаховій діяльності.

У концептуальних документах, що визначають світові напрями розвитку освіти («Стратегія ЮНЕСКО щодо вчителів на 2012-2015 рр.» (2012), «Педагогічна Конституція Європи» (2013)), у державно-освітніх документах України («Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013), «Концептуальні засади реформування середньої освіти «Нова українська школа» (2016), Закони України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2017), «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки (2007), галузевій Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти (2013)) зазначається, що інформатизація сучасної освіти – це комплексний і багатоплановий процес, спричинений соціальним замовленням суспільства на підготовку фахівців, які вміють орієнтуватися в інформаційних потоках, володіють інформаційною культурою. У науково-педагогічній літературі широко представлені проблеми інформатизації освітнього процесу (В. Биков, Р. Гуревич, А. Гуржій, М. Жалдак, Ю. Жук, В. Кобаль, Л. Шевченко та ін.).

Сучасний світ, зокрема фаховий його вимір, спрямований на розбудову українського суспільства, утвердження нових соціально-педагогічних цінностей і пріоритетів, вимагає підготовки нової генерації майбутніх учителів музики, яким притаманні: радикальна зміна поглядів на ефективність педагогічної праці, творчий підхід до діяльності, інноваційний тип мислення, саморозвиток і самореалізація.

Питання фахової підготовки майбутніх учителів музики висвітлені в працях А. Болгарського, А. Бондаренко, С. Горбенка, А. Душного, А. Козир, Л. Масол, В. Орлова, О. Отич, Г. Падалки, Г. Побережної, Л. Паньків, О. Прядко, А. Растригіної, Я. Сверлюка, В. Федоришина, О. Хижної, О. Хоружої, Т. Щериці, О. Щолокової та ін. Аналіз зазначених досліджень свідчить про те, що формування нової генерації майбутніх учителів музики – невід’ємна складова нового педагогічного мислення, що змінює погляд на характер і сутність мистецької освіти, в якій студенти і викладачі виступають як суб’єкти розвитку власної творчої індивідуальності, спрямованості на самоосвіту, саморозвиток.

У цьому контексті особливого значення набувають питання щодо використання інформаційних технологій у різних галузях мистецької освіти

(О. Берегова, А. Карнак, І. Ракунова, К. Фадєєва, Т. Тучинська та ін.), особливостей застосування музичних комп'ютерних технологій (О. Бордюк, Ю. Варнавська, Ю. Дворник, Ю. Локарева, В. Луценко, Ю. Олійник, О. Павленко, І. Пясковський, В. Романко, М. Фіцула та ін.), використання мультимедійних технологій (Т. Везіров, Н. Дубініна, Л. Ісак, Н. Іщук, Ю. Краснобокий, Е. Нелунова, І. Ткаченко, Л. Шевченко та ін.).

Багатоаспектність практичної діяльності майбутнього вчителя музики в закладах загальної середньої освіти (як виконавця, концертмейстера, керівника дитячого колективу, лектора, режисера, звукорежисера, аранжувальника тощо) визначає необхідність оволодіння мультимедійними освітніми технологіями відповідно до вимог сучасності та специфіки викладання мистецтва.

Однак, незважаючи на постійний інтерес науковців до означеної проблематики, питання застосування мультимедійних технологій у сучасному процесі фахової підготовки майбутніх учителів музики залишаються недостатньо вивченими. Зокрема, подальшого теоретичного та практичного дослідження потребує методика навчання мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики, що визначаються низкою *суперечностей*: між необхідністю застосування мультимедійних технологій у процесі фахової підготовки майбутніх учителів музики та наявною кількістю і якістю теоретичних та методичних розробок у цій галузі; між усвідомленням ролі музично-теоретичних дисциплін у фаховій підготовці студентів та недостатнім рівнем міждисциплінарної інтеграції, що позначається на ефективності навчання мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики; між необхідністю підвищення рівня навченості мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики в умовах сучасного розвитку мистецької освіти та відсутністю ефективної науково обґрунтованої методики означеного освітнього процесу.

Актуальність та недостатня розробленість зазначеної проблеми зумовили вибір теми дисертаційного дослідження: *«Методика навчання майбутніх учителів музики мультимедійному аранжуванню в процесі фахової підготовки»*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація входить до плану наукових досліджень кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова й складає частину наукового напрямку: «Зміст, форми, методи і засоби вдосконалення фахової підготовки вчителів музики» (протокол № 5 від 26 грудня 2016 р.). Тему дисертації затверджено Вченою радою НПУ імені М. П. Драгоманова (протокол № 11 від 23 лютого 2016р.).

Мета дослідження – розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити методику навчання мультимедійного аранжування студентів вищих навчальних закладів музично-педагогічного профілю в процесі фахової підготовки.

Об'єкт дослідження – процес фахової підготовки студентів факультетів мистецтв педагогічних закладів вищої освіти.

Предмет дослідження – методичне забезпечення навчання мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки.

Відповідно до мети визначено **завдання дослідження:**

- здійснити теоретичний аналіз наукових джерел щодо висвітлення проблеми навчання мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки;

- уточнити сутність, зміст і структуру навчання мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики;

- обґрунтувати компонентну структуру навченості мультимедійного аранжування студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів;

- визначити критерії, показники та рівневі характеристики навченості мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки;

- розробити методику навчання мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки та експериментально перевірити її ефективність.

Для розв'язання означених завдань та досягнення мети було застосовано такі методи дослідження: *теоретичні* – науково-теоретичний аналіз філософської, психолого-педагогічної, мистецтвознавчої, музикознавчої, музично-педагогічної та методичної літератури; систематизація та узагальнення наукових джерел для уточнення понятійного апарату дисертації (сутності, змісту та структури мультимедійного аранжування); аналіз сучасної практики та нормативної документації вищих навчальних закладів щодо вдосконалення форм і методів професійної підготовки майбутніх учителів; аналіз, синтез, порівняння, узагальнення теоретичних та методичних даних; *емпіричні* – діагностичні (педагогічне спостереження за студентами в процесі фахової підготовки та педагогічної практики, бесіди та анкетування, усне опитування, тестування, творчі завдання, аналіз творчих робіт студентів), педагогічний експеримент; методи математичної *статистики*.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять: сучасні освітні директивні документи; основні положення наукових концепцій з філософського осмислення сучасних тенденцій у розвитку освіти (В. Андрущенко, І. Бех, Б. Гершунський, І. Зязюн, В. Огнев'юк та ін.); положення щодо професійної підготовки майбутніх учителів та викладачів різних фахів (О. Дубасенюк, О. Кононко, Н. Ничкало, Ю. Руденко, Я. Сверлюк, В. Семиченко, С. Сисоєва, В. Сластьонін, А. Хуторський та ін.); формування мультимедійної компетентності майбутніх учителів (Л. Кочегарова, Б. Крузе, В. Мирошниченко та ін.); теорії естетичного виховання (Ю. Боров, О. Буров, М. Каган, В. Разумний, О. Семашко, В. Сухомлинський та ін.); теорії та методики музичної освіти (Е. Абдуллін, Т. Бодрова, А. Болгарський, Н. Гуральник, В. Дряпіка, О. Реброва, О. Ростовський та ін.); дослідження

музичного слухового досвіду (А. Готсдінер, О. Рудницька, А. Сохор та ін.); інтонаційна теорія музики Б. Асаф'єва; дослідження питань розробки і впровадження в музичну педагогіку мультимедійних технологій та освітніх програм (О. Барицька, А. Бондаренко, Л. Гаврілова, П. Живайкін, С. Казибєкова, І. Красильніков, М. Ляшко, В. Шинкаренко та ін.).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

- *вперше* запропоновано та експериментально перевірено поетапну методикау навчання майбутніх учителів музики мультимедійному аранжуванню; розкрито сутність і специфіку навчання студентів вищих музично-педагогічних навчальних закладів мультимедійного аранжування в процесі фахової підготовки; визначено структуру, критерії, показники та рівні навченості мультимедійного аранжування; розроблено педагогічні умови навчання майбутніх фахівців мультимедійного аранжування;

- *уточнено* зміст понять: «мультимедійне аранжування», «навчання мультимедійного аранжування», «навченість мультимедійного аранжування» у контексті фахової підготовки майбутніх учителів музики; значення особистісного, акмеологічного, аксіологічного, компетентнісного, діяльнісного, герменевтичного підходів у процесі навчання майбутніх учителів музики мультимедійного аранжування;

- *удосконалено* форми і методи навчання мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки;

- *подальшого розвитку* набули науково-педагогічні ідеї щодо застосування мультимедійних технологій у мистецькій освіті.

Практичне значення одержаних результатів дослідження зумовлене розробкою та впровадженням у процес фахової підготовки майбутніх учителів музики поетапної методики навчання мультимедійного аранжування, навчальної програми авторського спецкурсу «Основи мультимедійного аранжування»; визначається можливістю практичного використання матеріалів дослідження викладачами музично-теоретичних дисциплін факультетів мистецтв закладів вищої освіти в лекційних курсах та на семінарських заняттях з методики музичної освіти, під час підготовки студентів до проведення виробничої педагогічної практики. Результати дослідження можуть бути використані для оновлення змісту й підвищення ефективності фахової підготовки майбутніх учителів музики.

Апробація результатів дослідження. Основні положення, висновки і результати проведеного дослідження пройшли апробацію на щорічних звітних наукових конференціях викладачів, аспірантів і докторантів Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (Київ, 2016-2017); висвітлені та обговорені на *міжнародних* науково-практичних конференціях: II Міжнародній науково-практичній конференції молодих учених та студентів «Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства» (Одеса, 2016); XIV Міжнародних педагогічно-мистецьких читаннях пам'яті професора О. П. Рудницької (Київ, 2016); I Міжнародних науково-практичних читаннях пам'яті академіка Анатолія Авдієвського

(Київ, 2017); Міжнародній науково-практичній конференції молодих учених та студентів «Музичне мистецтво і освіта: досвід та інноваційні шляхи розвитку» (Вінниця, 2017); Міжнародній науково-теоретичній конференції «Гуманітарні студії НАКККіМ – 2017» (Київ, 2017); *всеукраїнських*: V Всеукраїнській науково-практичній конференції «Мистецька освіта в європейському соціокультурному просторі ХХІ століття» (Мукачеве, 2016); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Мистецтво та освіта: новації та перспективи» (Чернігів, 2018). Результати дослідження обговорювались на засіданнях кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Результати дослідження *впроваджено* в освітній процес факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ імені М. П. Драгоманова (довідка № 07-10/2383 від 28.12.2017 р.), педагогічного факультету Мукачівського державного університету (довідка № 771 від 03.05.2018 р.), педагогічного факультету ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (довідка №1323/17 від 12.06.2018 р.).

Публікації. Матеріали та результати дослідження знайшли своє відображення в 11 науково-методичних публікаціях (9 – одноосібні, 2 – у співавторстві), з яких 5 одноосібних статей опубліковано в наукових фахових виданнях України з педагогіки, 2 – у зарубіжних наукових виданнях.

Особистий внесок здобувача. Наукові результати дисертації, ідеї та положення, які є результатом досліджень дисертанта, вказані в авторефераті у переліку основних праць. У спільних публікаціях з Л. Степановою [6] та А. Степановим і Л. Степановою [11], автором розглядаються перші спроби аранжування музичних творів як результат домашнього музикування. У навчально-методичному посібнику [11] подано вокальні твори в авторському супроводі для гітари (п. 2.1.4), музичні твори в авторському перекладенні для гітари (п. 2.2.1) та методичні рекомендації щодо їхнього виконання (п.1.2). Автором також виконано комп'ютерний набір нот.

Ідеї, що належать співавторам публікацій, не використовувались у матеріалах дисертації.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списків використаних джерел до кожного розділу (разом 223 найменувань, з них 5 іноземними мовами) та додатків. Основний текст дисертації складає 189 сторінок, загальний обсяг роботи – 277 сторінок. Робота містить 17 таблиць, 7 рисунків, що разом з додатками становить 56 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, розкрито методи дисертаційного дослідження, висвітлено наукову новизну, його теоретичне та практичне

значення, відображено результати апробації та впровадження здобутих результатів дисертаційного дослідження.

У першому розділі – «*Теоретичні основи дослідження проблеми навчання мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки*» – проведено аналіз психологічних, філософських, педагогічних, мистецтвознавчих джерел, розглянуто зміст фахової підготовки майбутніх учителів музики в контексті реформування мистецької освіти України, окреслено сутність і зміст навчання та структуру навченості мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки.

Досліджуючи процеси, які відбуваються у медійному просторі, спираючись на положення ЮНЕСКО, медіаосвіту розглянуто як пріоритетну галузь культурно-педагогічного розвитку ХХІ століття, пов'язану з усіма видами медіа (друкованими, графічними, звуковими, екранними та іншими формами) і різноманітними технологіями. Результат вказаних тенденцій – зростання інформаційних потоків, збільшення об'ємів споживання інформації, засобів її використання, зберігання, опрацювання, що, в свою чергу, в руслі модернізації навчання на факультетах мистецтв у ЗВО України спонукає до необхідності опанування студентами мультимедійних освітніх технологій.

Доведено, що важливою і необхідною складовою фахової підготовки майбутніх учителів музики є навчання мультимедійного аранжування.

На основі теоретичного аналізу базових понять дослідження *мультимедійне аранжування* розглянуто як вид музичної діяльності, що активізує студентів у напрямку створення оригінального продукту шляхом пошуку нового звучання музичного твору, його видозмінення з метою найповнішого розкриття художнього образу засобами мультимедіа, впливає на їхню емоційну сферу, розвиває інтелект, креативність, музичні здібності. З цієї позиції *навчання мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики* визначено як активний умотивований процес педагогічної взаємодії викладача і студента з метою опанування означеним видом діяльності на основі узагальнення теоретичних знань, збагачення практичного (слухацького і виконавського) досвіду та оволодіння засобами мультимедіа. Відповідно, *навченість* трактується як результат оволодіння особистістю знаннями, уміннями, навичками, її інтелектуального розвитку та збагачення музично-практичного досвіду в процесі навчання мультимедійного аранжування, що сприяє ефективності подальшої музичної професійної діяльності. Структуру навченості складають *мотиваційно-емоційний, інформаційно-пізнавальний, креативно-діяльнісний компоненти*.

Мотиваційно-емоційний компонент є виявом ставлення майбутніх учителів музики до змісту навчання мультимедійного аранжування через усвідомлення потреб, мотивів, інтересів, спонук у процесі навчально-пізнавальної діяльності в межах фахової підготовки, відбиває емоційну сприйнятливність та зацікавленість, потребу в накопиченні слухового досвіду, оволодінні знаннями та практичними навичками.

Інформаційно-пізнавальний компонент безпосередньо пов'язаний з навчально-пізнавальною діяльністю студентів. Пізнавальна діяльність у процесі навчання мультимедійного аранжування передбачає одержання інформації з різних джерел, її сприйняття, осмислення (з позицій власного слухового досвіду через уявлення, виникнення образних асоціацій) і творче застосування. Пізнавальний інтерес є також і тією ланкою, яка спрямовує взаємодію мотиваційної і діяльнісної сфери в навчальному процесі.

Креативно-діяльнісний компонент є виявом творчої діяльності, результат якої постає у вигляді нового продукту – аранжування музичного твору.

У **другому розділі** – *«Методичні засади навчання мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики»* – окреслено сукупність вихідних концептуальних положень дослідження, обґрунтовано основні принципи, визначено методи, педагогічні умови, форми роботи означеного напрямку.

Цілісне уявлення про досліджуваний феномен формують методологічні підходи: *особистісний* (забезпечує створення відповідних умов для ефективного розвитку творчого потенціалу особистості, враховуючи різномірневу інформаційну та музичну підготовку студентів, загальний рівень освіченості, сформованості художнього смаку тощо), *акмеологічний* (визначає бажання майбутнього вчителя музики набувати вміння, знання, навчитися більше, щоб реалізуватися як творча особистість, зробити, за необхідності, власне аранжування музичного твору і продовжувати навчатися з метою самовдосконалення), *аксіологічний* (характеризує ставлення студентів до майбутньої професії, розуміння її ціннісних орієнтирів, наявністю потреби стати кваліфікованим педагогом-музикантом, спроможним створити оригінальне аранжування музичного твору), *компетентнісний* (передбачає формування фахових компетентностей – інтегральних характеристик, що визначають здатність вирішувати професійні проблеми: в межах дослідження – це інформаційна (в її складі мультимедійна) та музично-естетична (у складі якої розглянуто естетичний потенціал мультимедійного аранжування); *діяльнісний* (передбачає розвиток музичних, творчих здібностей, набуття певного досвіду музично-творчої діяльності, пов'язаної з інтерпретацією музичних творів, що відбувається в процесі мультимедійного аранжування) та *герменевтичний* як базисний (орієнтує на потребу студентів до детального вивчення музичного тексту, що має свою історичну лексикологію, структуру, властивості, власна інтерпретація якого має бути кінцевим результатом їхньої творчої роботи).

У розділі обґрунтовано *принципи* мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики, а саме: *музично-естетичного спрямування навчання* (музично-естетична спрямованість охоплює увесь зміст роботи: від формування позитивної мотивації навчальної діяльності до створення власного творчого продукту, що, по суті, і є відображенням естетичного ставлення до навколишньої дійсності), *діалогізації навчання* (діалогічність у особистісному спілкуванні створює умови для творчих взаємовідносин, обміну інформацією між педагогом і студентом, педагогом, студентом і музичним твором, що ґрунтується на діалогічній природі музичного мистецтва; мета такого

діалогу – створення цілісного розуміння музичного твору і, як наслідок, оригінального аранжування), *акмеологічного супроводу* студента в його духовному становленні (підпорядкованість постійному особистісному зростанню передбачає чітке бачення цілей і результату фахової підготовки майбутнього вчителя музики в контексті формування його світоглядної культури, яка є виявом соціальної та духовно-моральної зрілості особистості), *індивідуального підходу з урахуванням різнорівневої музично-теоретичної підготовки та слухацького досвіду студентів* щодо інтерпретації музичних творів (забезпечення розвитку творчого потенціалу кожного студента на шляху до створення власного аранжування музичного твору), *урахування індивідуальних особливостей у застосуванні колективних форм роботи* (виявлення особливостей навчання мультимедійного аранжування та розвитку кожного студента, спостереження за процесом засвоєння змістового музичного матеріалу та його творчим застосуванням), *відповідності творчих завдань змісту та об'єму навчальної діяльності* (уміння застосовувати інтегровані знання з музично-теоретичних дисциплін та засоби мультимедіа в практичній діяльності з метою формування практично-фахових умінь та навичок студента), *творчої самореалізації особистості* (прагнення до творчої діяльності, виявлення творчого потенціалу майбутнього вчителя музики).

Обґрунтовано *педагогічні умови* ефективного навчання студентів мультимедійному аранжуванню в процесі фахової підготовки, а саме: формування позитивної мотивації до творчої самореалізації; забезпечення спрямованості навчання на розвиток художньо-естетичного смаку студентів та збагачення їхнього музично-слухового досвіду; орієнтація на міждисциплінарну інтеграцію знань, умінь та навичок; організація занять з урахуванням розвитку асоціативного креативного мислення; акцентування самостійності в процесі навчальної та продуктивної практичної діяльності.

Формувальна методика навчання майбутніх учителів музики мультимедійному аранжуванню передбачає розвиток мотивації студентів до означеного виду діяльності, поглиблення музично-теоретичних знань. Вимагає оволодіння комплексом умінь ефективного використання спеціального програмного забезпечення мистецького спрямування, Інтернет-технологій; орієнтації у великому потоці інформації, аналізу та відбору медіатекстів відповідно до навчально-виховних завдань, а також здатності демонструвати обізнаність у жанрових і стильових особливостях сучасного дозвіл'євого мистецтва та медіажанрів (відеокліп, онлайн-відеотрансляція, музичний батл, мюзикл, рок-опера, тощо). Це суттєво розширює межі музично-творчої діяльності вчителя музики і відкриває нові можливості для фахової самореалізації, особистісного розвитку, самовдосконалення.

Відповідно до мети дослідження розроблено групи методів: *словесні* (акроматичні та діалогічні (евристичні) методи навчання, зокрема, евристична бесіда, спрямована на розвиток музично-творчого, образно-асоціативного мислення студентів; лекції, в тому числі: лекція-екскурсія (віртуальна), лекція-візуалізація); *наочні*: наочно – слуховий і наочно-зоровий методи; *інтерактивні*

методи: «мозковий штурм», метод безперервної шкали думок, «дискусій», «круглий стіл», створення пошукових ситуацій, метод проектів; методи *аналітично-мисленнєвої діяльності* (аналізу, синтезу, порівняння, метод асоціацій, узагальнення, пізнання та художнього сприйняття, герменевтичного аналізу); *дієво-практичні* (метод творчих завдань, жанрово-стильового перетворення твору, вербалізації художньо-образної перспективи в побудові музичного твору, презентацій готового творчого продукту); *оцінки і самооцінки, самоконтролю* (методи інтроспекції, рефлексивного аналізу); *стимулювання до творчості* (створення ситуацій здивування та успіху). Визначено колективні, групові, дистанційні, індивідуальні *форми педагогічної роботи*.

Третій розділ – «*Експериментальна перевірка ефективності навчання мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики*» – розкриває хід і результати дослідно-експериментальної роботи. У розділі представлено експериментальні дані щодо ефективності впровадження поетапної методики навчання мультимедійному аранжуванню майбутніх учителів музики, систематизація та узагальнення результатів проведеної роботи. Розроблена програма дослідно-експериментальної роботи включала такі етапи: підготовчий, констатувальний і формувальний експерименти, теоретичне узагальнення результатів дослідження.

На *підготовчому* етапі на основі окреслених теоретичних засад дослідження визначено методику дослідно-експериментальної роботи. Відповідно до визначених компонентів та діагностичних показників навченості мультимедійного аранжування конкретизовано критеріальний апарат. Критерієм мотиваційно-емоційного компоненту є *ступінь мотиваційної спрямованості до навчання мультимедійного аранжування як виявлення педагогічного самовдосконалення* (показники: наявність потреби включатись у навчання мультимедійного аранжування; бажання розширювати власний слухацький досвід; прагнення до подальшого розвитку власних творчих здібностей, навичок та умінь мультимедійного аранжування).

Критерієм інформаційно-пізнавального компоненту визначено *ступінь сформованості інтегрованих музично-теоретичних знань, здатності до самостійного пошуку інформації* (показники: наявність знань щодо створення аранжування із застосуванням засобів мультимедіа; наявність слухової чутливості до стильових особливостей музичних аранжувань, образного змісту та стійких музичних формул (лексем); здатність до всебічного аналізу музичних творів на основі інтегрованих музично-теоретичних знань; уміння самостійно здобувати інформацію з різних джерел та працювати з нею (сформованість інформаційної компетентності)).

Критерієм креативно-діяльнісного компоненту визначено *міру здатності до практично-творчого застосування набутих навичок, знань та умінь у сфері мультимедійного аранжування* (показники: здатність до планування, контролю, критичної оцінки своєї діяльності та постановки нових завдань; уміння використовувати засоби мультимедіа для створення аранжування; здатність

пропонувати і втілювати оригінальні ідеї щодо художньо-звукового уявлення готового продукту).

Згідно розроблених критеріїв і показників було визначено низький, середній, високий *рівні* навченості мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики. *Високий* рівень навченості характеризується здатністю студентів проводити всебічний аналіз музичного матеріалу, спираючись на багаж отриманих музично-теоретичних знань; здатністю до критичної самооцінки і постановки нових завдань з метою саморозвитку та самовдосконалення. У цих студентів добре розвинений «слух музиканта» – поняття (акцентується психологічний механізм і специфіка слуху музиканта, який є операціональним феноменом (М. Старчеус)), що забезпечує високий рівень вияву слухової та емоційної чутливості до образного змісту музичного матеріалу; вони демонструють набуті уміння користуватися мультимедійними засобами, здатність генерувати власні ідеї і втілювати оригінальне художньо-звукове уявлення готового продукту, що проявляється через розвиненість креативного, асоціативного, художньо-образного мислення та сформованого музично-естетичного смаку.

Середній рівень характеризується частковою неузгодженістю між слуховими уявленнями студентів та реальним звучанням готового продукту – аранжування музичного твору. Досягнуті показники частіше отримані завдяки інтуїції, ніж є результатом усвідомленого оперування набутими знаннями, уміннями і навичками означеного виду діяльності, що свідчить про наявність креативності, але, водночас, про відсутність вольових зусиль щодо постановки нових завдань, бажання самовдосконалення. Якість виконання творчих завдань є нестабільною. Спостерігається наявність уміння створювати аранжування за аналогією, водночас, самостійність мислення відсутня. Музично-естетичний смак знаходиться в процесі формування. Проте, студентам притаманні уміння користуватися мультимедійними засобами, самостійно знаходити необхідну інформацію з різних джерел.

Низький рівень характеризується невідповідністю між слуховими уявленнями та реальним звучанням готового продукту; мало розвиненими асоціативним, художньо-образним мисленням. Якість виконання творчих завдань низька. У цих студентів уміння створювати аранжування музичних творів за аналогією відсутнє. Вольові зусилля на шляху оволодіння необхідними знаннями, уміннями та навичками слабо виражені, як і мотивація до навчання мультимедійного аранжування. Здатність до критичної самооцінки проявляється епізодично, бажання саморозвитку та самовдосконалення сформовані недостатньо. У студентів відзначається також недостатня сформованість музично-естетичного смаку, що позначається на якості (в першу чергу, доцільності і художній виправданості) готового продукту – аранжуванні музичного твору.

На етапі констатувального експерименту з метою з'ясування реального стану навченості студентів мультимедійному аранжуванню проведено педагогічну діагностику з наступним аналізом результатів, який показав, що

більшість студентів знаходяться на середньому (41,5% у ЕГ і 41,4% у КГ) та низькому (52,7% у ЕГ і 53,0% у КГ) рівнях навченості.

На етапі формувального експерименту апробовано авторську методику навчання майбутніх учителів музики мультимедійному аранжуванню в процесі фахової підготовки з метою виявлення її ефективності. Методичну модель навчання представлено на рисунку 1.

Згідно авторської методики, метою *інформаційного* етапу визначено формування мотиваційної спрямованості студентів до навчання мультимедійного аранжування, систематизації та подальшого накопичення музично-теоретичних знань, розвитку навичок та умінь, розширення слухацького досвіду. Застосовувалися методи: наочні (наочно-слуховий та наочно-зоровий методи; інтерактивні (створення проблемних ситуацій, «ланцюжок», «мозковий штурм»); аналітично-мисленнєвої діяльності (пізнання та художнього сприйняття, порівняння, метод проектів, асоціацій, герменевтичного аналізу).

Другий етап – *корекційно-самостійний* – спрямовано на розвиток творчої активності студентів, формування їх музично-інтонаційного, образно-асоціативного, поліфонічного, креативного мислення; тембрового, поліфонічного, гармонічного, внутрішнього слуху; збагачення музично-слухового (стосовно аранжувань) досвіду, навичок пошуку інформації з різних джерел, закріплення й удосконалення знань і умінь з музично-теоретичних дисциплін та в галузі мультимедійних технологій, формування ціннісних орієнтацій та музично-естетичного смаку. Використовувалися методи: дієво-практичні (метод вправ і творчих завдань, інтроспекції); інтерактивні (створення пошукових ситуацій, «мозковий штурм», «безперервна шкала думок»); аналітично-мисленнєвої діяльності (теоретичного аналізу, асоціацій, синтезу, герменевтичного аналізу); оцінки і самооцінки, самоконтролю (методи інтроспекції, рефлексивного аналізу); стимулювання до творчості (створення ситуацій здивування, успіху).

Результативно-творчий етап зорієнтовано на практичне застосування набутих музично-теоретичних знань, практичних умінь, навичок використання технологій мультимедіа і програмного забезпечення в контексті реалізації поставлених творчих завдань, що дозволяло студентам втілювати своє художньо-звукове уявлення та художньо-образне рішення в процесі аранжування, а також на самостійну творчу реалізацію задумів у процесі виконання мультимедійних проектів, організації конкурсів та презентацій створених аранжувань, їх апробації в ході педагогічної практики.

Музичним матеріалом для збагачення музично-слухового досвіду та розвитку художньо-естетичного смаку студентів слугували: варіації і транскрипції композиторів-класиків (В.-А. Моцарт, Н. Паганіні, Ф. Ліст, С. Рахманінов); стилізації та сучасні обробки музичної класики (С. Прокоф'єв, М. Скорик, Ю. Юрченко); різні обробки одного й того ж твору (зокрема українські народні пісні, як-от: «Щедрик», «Ой, ходить сон» та ін.).

Рис. 1. Модель навчання майбутніх учителів музики мультимедійного аранжування

Музично-творча діяльність студентів на цьому етапі ґрунтується на знаннях, уміннях, навичках, що набувають професійних рис. Творчі завдання включали народні пісні, фрагменти музичної класики, дитячі пісні сучасних українських композиторів (Н. Май, П. Мережин, А. Мігай).

На *результативно-творчому* етапі було застосовано методи: дієво-практичні (вербалізації художньо-образної перспективи у побудові музичного твору, жанрово-стильового перетворення твору, презентацій готового творчого продукту), аналітично-мисленнєвої діяльності (герменевтичного аналізу, висновків, узагальнення), оцінки і самооцінки, самоконтролю (методи інтроспекції, рефлексивного аналізу). На всіх етапах впроваджувалися словесні методи навчання.

Статистичні дані в експериментальній і контрольній групах наприкінці третього етапу показують, що за всіма компонентами навченості мультимедійного аранжування студенти експериментальної групи мають кращі результати, порівняно зі студентами контрольної. Так, процентний показник високого рівня у студентів ЕГ на 11,4% вищий, ніж у студентів КГ. Кількість студентів, віднесених до низького рівня в ЕГ на 25% менша, ніж у КГ, а кількість студентів, що перебувають на середньому рівні, більша на 13,6%. Отримані дані унаочнено на рисунку 2.

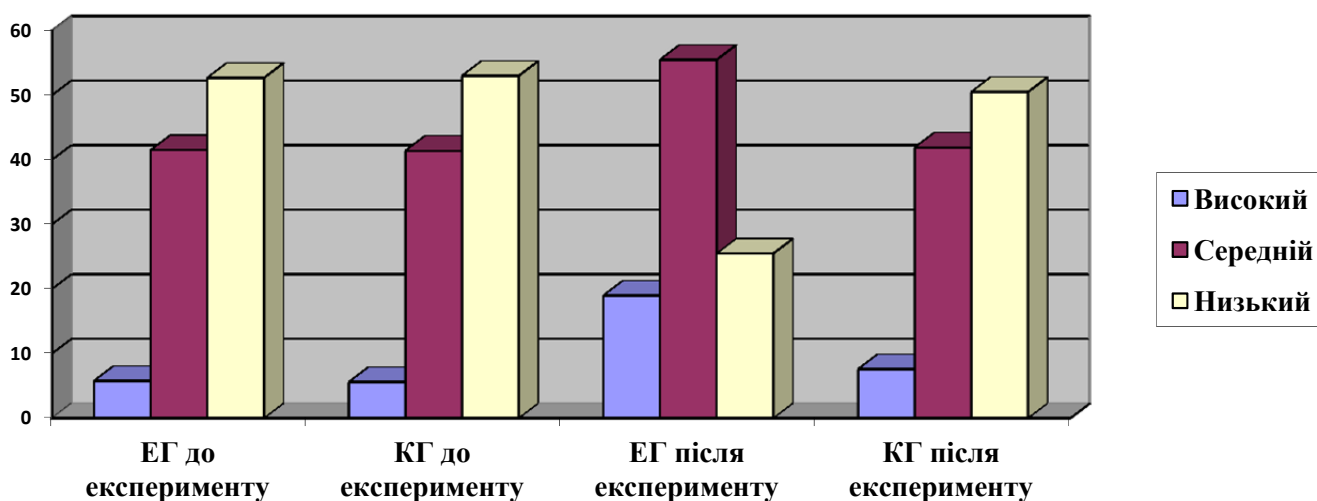

Рис. 2. Порівняльна динаміка рівнів навченості у контрольній та експериментальній групах до і після експерименту

Ефективність та дієвість запропонованої авторської методики було підтверджено в процесі порівняння відмінностей даних формульованого експерименту в ЕГ та КГ з використанням методів математичної статистики за критерієм Колмогорова-Смірнова.

Отже, результати формульованого експерименту показали ефективність розробленої методики навчання майбутніх учителів музики мультимедійному аранжуванню в процесі фахової підготовки та довели доцільність її використання в освітній практиці педагогічних університетів.

ВИСНОВКИ

У дисертації представлено результати теоретичного узагальнення і практичного вирішення проблеми навчання мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки, що знайшло відображення в обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці поетапної методики. Результати експериментального дослідження засвідчили вирішення поставлених завдань і дали підстави зробити такі висновки.

1. Проведений теоретичний аналіз наукових джерел дозволив з'ясувати, що соціальне замовлення вчителя музики визначається сучасними вимогами до нього як до фахівця та специфікою викладання музичних дисциплін. Незважаючи на актуальність проблеми застосування мультимедійних технологій у ЗВО, вона є недостатньо розробленою, особливо стосовно навчання мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки.

2. У дослідженні розглянуто мультимедійне аранжування як вид музичної діяльності, що активізує студентів у напрямку створення оригінального продукту шляхом пошуку нового звучання музичного твору, його видозмінення з метою найповнішого розкриття художнього образу засобами мультимедіа, впливає на їхню емоційну сферу, розвиває інтелект, креативність, музичні здібності.

Уточнено сутність, зміст і структуру навчання мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики, яке трактується як активний умотивований процес педагогічної взаємодії викладача і студента з метою опанування означеним видом діяльності на основі узагальнення теоретичних знань, збагачення практичного (слухацького і виконавського) досвіду та оволодіння засобами мультимедіа. Навчання мультимедійного аранжування розглянуто з позицій герменевтичного, особистісного, аксіологічного, акмеологічного, компетентнісного, діяльнісного підходів.

3. Визначено сутність навченості мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики, яка розглядається в дослідженні як результат оволодіння особистістю знаннями, уміннями, навичками, її інтелектуального розвитку та збагачення музично-практичного досвіду в процесі навчання мультимедійного аранжування, що сприяє ефективності подальшої музичної професійної діяльності. Структуру навченості мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки складають мотиваційно-емоційний, інформаційно-пізнавальний, креативно-діяльнісний компоненти.

4. Критеріями сформованості означеного феномена визначено: ступінь мотиваційної спрямованості до навчання мультимедійного аранжування як виявлення педагогічного самовдосконалення (показники: наявність потреби включатись у навчання мультимедійного аранжування; бажання розширювати власний слухацький досвід; прагнення до подальшого розвитку власних творчих здібностей, навичок та умінь мультимедійного аранжування); ступінь

сформованості інтегрованих музично-теоретичних знань, здатності до самостійного пошуку інформації (показники: наявність знань щодо створення аранжування із застосуванням засобів мультимедіа; наявність слухової чутливості до стильових особливостей музичних аранжувань, образного змісту та стійких музичних формул (лексем); здатність до всебічного аналізу музичних творів на основі інтегрованих музично-теоретичних знань; уміння самостійно здобувати інформацію з різних джерел та працювати з нею (сформованість інформаційної компетентності)); *міру здатності до практично-творчого застосування набутих навичок, знань та вмінь у сфері мультимедійного аранжування* (показники: здатність до планування, контролю, критичної оцінки своєї діяльності та постановки нових завдань; уміння використовувати засоби мультимедіа для створення аранжування; здатність пропонувати і втілювати оригінальні ідеї щодо художньо-звукового уявлення готового продукту). Розроблено характеристики трьох рівнів навченості мультимедійного аранжування: *високого, середнього, низького*.

За результатами констатувальної діагностики рівнів навченості майбутніх учителів музики мультимедійного аранжування виявлено переважання середнього та низького рівнів, що не відповідає сучасним вимогам до фахової підготовки. Це дало підстави для розробки та впровадження спеціальної формувальної методики.

5. Авторська поетапна методика навчання майбутніх учителів музики мультимедійному аранжуванню ґрунтувалась на *принципах*: музично-естетичного спрямування навчання; діалогізації навчання; акмеологічного супроводу студента в його духовному становленні; індивідуального підходу з урахуванням різнорівневої музично-теоретичної підготовки та слухацького досвіду студентів; урахування індивідуальних особливостей у застосуванні колективних форм роботи; відповідності творчих завдань змісту та об'єму навчальної діяльності; творчої самореалізації особистості.

У ході дослідження встановлено, що ефективність методики навчання майбутніх учителів музики мультимедійному аранжуванню залежить від реалізації таких педагогічних умов: формування позитивної мотивації до творчої самореалізації; забезпечення спрямованості навчання на розвиток художньо-естетичного смаку студентів та збагачення їхнього музично-слухового досвіду; орієнтація на міждисциплінарну інтеграцію знань, вмінь та навичок; організація занять з урахуванням розвитку асоціативного креативного мислення; акцентування самостійності в процесі навчальної та продуктивної практичної діяльності.

Методика навчання майбутніх учителів музики мультимедійному аранжуванню включає три етапи (інформаційний, корекційно-самостійний та результативно-творчий), на яких застосовано методи: словесні; наочні; інтерактивні, дієво-практичні, методи аналітично-мисленнєвої діяльності, оцінки і самооцінки, самоконтролю, стимулювання до творчості. Особливо ефективними виявилися методи проєктів, жанрово-стильового перетворення, вербалізації художньо-образної перспективи у побудові музичного твору. У

процесі роботи на кожному етапі відповідно до змісту та обсягу навчальної діяльності було обрано колективні, групові, дистанційні, індивідуальні *форми*.

Результати математичної та статистичної обробки даних формувального експерименту підтвердили ефективність розробленої методики, що виявилась у якісній позитивній динаміці рівневих показників навченості в експериментальній групі. До низького рівня віднесено 25,5% студентів ЕГ (порівняно з КГ – 50,5%), а до високого – 19,0% студентів ЕГ (порівняно з КГ – 7,6%). Доведення достовірності отриманих результатів підтверджує ефективність розробленої методики.

Проведене дослідження не вирішує всіх питань означеної проблеми. Наступні наукові розвідки можуть бути зорієнтовані на виявлення можливості навчання мультимедійного аранжування педагогічних працівників в умовах післядипломної освіти.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Степанов В. А. Деякі аспекти готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до естетичного виховання підлітків сучасною музикою. / В. А. Степанов // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: [зб. наук. праць]. – Вип. 20 (25). – К. : НПУ, 2016. – С. 82-86.

2. Степанов В. А. Герменевтичний аспект навчання мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики у процесі фахової підготовки / В. А. Степанов // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії і перспективи. – Вип. 59: зб. наук. праць [за ред. В. Д. Сиротюка]. М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. – С.176-182.

3. Степанов В. А. Інформаційний етап навчання майбутніх учителів музики мультимедійного аранжування / В. А. Степанов // Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки: зб. наук. праць [за заг. ред. проф. Є. І. Коваленко]. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. – №1. – 162 с.

4. Степанов В. А. Педагогічні умови навчання майбутніх учителів музики мультимедійному аранжуванню в процесі фахової підготовки / В. А. Степанов // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки: зб. наук. праць [за ред. проф. Тетяни Степанової]. – №1 (60). – Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2018. – С. 348-352.

5. Степанов В. А. Навчання майбутніх учителів музики мультимедійного аранжування: мотиваційний аспект / В. А. Степанов // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка.

Педагогічні науки: зб. наук. праць [гол. ред. Носко М. О.]. – Вип. 151. В 2-х томах. Т.2.– Чернігів: ЧНПУ, 2018. – С. 232-235.

6. Stepanov V. A. Collective home music – the initial stage of studying the arrangement of musical works. / V. A. Stepanov, L. P. Stepanova // *Kelm (Knowledge / Education / Law / Management)*. – Lodz : Fundacija «Oswita I Nauka Bez Granic PRO FUTURO», 2017. – №2 (18). – S. 196-202.

7. Stepanov Volodymyr. Determination of theoretical and methodological principles of teaching multimedia arrangement of future Music teachers in the process of professional training. *Intellectual Archive*. – Toronto: Shiny Word.Corp. (Canada). 2018. (November/December). Vol. 7. No. 6. DOI 10.32370/2018_11_8. – PP. 61-70.

8. Степанов В. А. Застосування комп'ютерних музичних технологій у процесі фахової підготовки майбутніх учителів музики. / В. А. Степанов // *Мистецька освіта в європейському соціокультурному просторі XXI століття: Зб. матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Мукачеве, 17-18 березня 2016.* – Мукачеве : МДУ, 2016. – 300 с. С. 102-104.

9. Степанов В. А. Естетичний потенціал мультимедійного аранжування у фаховій підготовці майбутніх вчителів музики. / В. А. Степанов // *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези II Міжнародної конференції молодих учених та студентів, Одеса, 6-7 жовтня, 2016 року, том I – Одеса: ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2016.* – 220 с. – С. 161-164.

10. Степанов В. А. Навчання мультимедійного аранжування майбутніх учителів музики в контексті сучасних вимог до уроку музичного мистецтва / В. А. Степанов // *Зб. мат. Міжнародної науково-теоретичної конференції «Гуманітарні студії НАКККіМ – 2017».* – Київ, 2017. – С. 74-76.

11. Степанов В. А. Музика у колі сім'ї. Навчально-методичний посібник / А. М. Степанов, В. А. Степанов, Л. П. Степанова. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. – 80 с.

АНОТАЦІЇ

Степанов В. А. Методика навчання майбутніх учителів музики мультимедійному аранжуванню в процесі фахової підготовки – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2019.

У дисертації досліджено проблему навчання майбутніх учителів музики мультимедійному аранжуванню в процесі фахової підготовки. Уточнено поняття: «мультимедійне аранжування»; «навчання мультимедійного аранжування» (визначено його зміст, специфіку); «навченість мультимедійного аранжування» (розкрито сутність, розроблено

структуру, що включає мотиваційно-емоційний, інформаційно-пізнавальний та креативно-діяльнісний компоненти). Розроблено критерії, показники та рівні навченості майбутніх учителів музики мультимедійному аранжуванню.

Доведено ефективність авторської поетапної методики навчання майбутніх учителів музики мультимедійному аранжуванню в процесі фахової підготовки, яка ґрунтується на особистісному, аксіологічному, акмеологічному, компетентнісному, діяльнісному підходах та герменевтичному як базисному; охоплює три етапи (інформаційний, корекційно-самостійний та результативно-творчий); забезпечується дотриманням принципів (діалогізації навчання, його музично-естетичної спрямованості, акмеологічного супроводу студента в його духовному становленні, індивідуального підходу з урахуванням різномірневої музично-теоретичної підготовки та слухацького досвіду студентів, урахування індивідуальних особливостей у застосуванні колективних форм роботи, відповідності творчих завдань змісту та об'єму навчальної діяльності, творчої самореалізації особистості); реалізацією педагогічних умов (формування позитивної мотивації до творчої самореалізації; забезпечення спрямованості навчання на розвиток художньо-естетичного смаку студентів та збагачення їхнього музично-слухового досвіду; орієнтація на міждисциплінарну інтеграцію знань, умінь та навичок; організація занять з урахуванням розвитку асоціативного креативного мислення; акцентування самостійності в процесі навчальної та продуктивної практичної діяльності); включає методи (словесні, наочні, інтерактивні, дієво-практичні, аналітично-мисленнєвої діяльності, оцінки і самооцінки, самоконтролю, стимулювання до творчості) та форми навчальної діяльності (колективні, групові, дистанційні, індивідуальні).

Ключові слова: майбутні вчителі музики, навчання мультимедійного аранжування, навченість, поетапна методика.

Степанов В. А. Методика обучения будущих учителей музыки мультимедийной аранжировке в процессе профессиональной подготовки – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание научной степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика музыкального обучения. – Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова. – Киев, 2019.

В диссертации исследована проблема обучения будущих учителей музыки мультимедийной аранжировке в процессе профессиональной подготовки. Уточнено понятие «мультимедийная аранжировка»; определена сущность и содержание обучения, структура обученности будущих учителей музыки мультимедийной аранжировке в процессе профессиональной подготовки, включающая мотивационно-эмоциональный, информационно-познавательный и креативно-деятельностный компоненты. Разработаны

критерии, показатели и уровни обученности будущих учителей музыки мультимедийной аранжировке.

Доказана эффективность авторской поэтапной методики обучения будущих учителей музыки мультимедийной аранжировке в процессе профессиональной подготовки, которая опирается на личностный, аксиологический, акмеологический, компетентностный, деятельностный подходы и герменевтический как базисный; охватывает три этапа (информационный, коррекционно-самостоятельный и результативно-творческий); обеспечивается соблюдением принципов (диалогизации обучения, его музыкально-эстетической направленности, акмеологического сопровождения студента в его духовном становлении, индивидуального подхода с учетом разноуровневой музыкально-теоретической подготовки и слушательского опыта студентов, учета индивидуальных особенностей в применении коллективных форм работы, соответствия творческих задач содержанию и объему учебной деятельности, творческой самореализации личности); реализацией педагогических условий (формирование положительной мотивации к творческой самореализации; обеспечение направленности обучения на развитие художественно-эстетического вкуса студентов и обогащения их музыкально-слухового опыта; ориентация на междисциплинарную интеграцию знаний, умений и навыков; организация занятий с учётом развития ассоциативного креативного мышления; акцентирование самостоятельности в процессе учебной и продуктивной практической деятельности); включает методы (словесные, наглядные, интерактивные, действенно-практические, аналитико-мыслительной деятельности, оценки и самооценки, самоконтроля, стимулирования к творчеству) и формы учебной деятельности (коллективные, групповые, дистанционные, индивидуальные).

Ключевые слова: будущие учителя музыки, обучение мультимедийной аранжировке, обучаемость, поэтапная методика.

Stepanov V. A. Methods of training future music teachers for multimedia arrangement in the process of professional preparation. – The Manuscript.

Thesis for a Candidate degree on Pedagogical Sciences in speciality 13.00.02 – Theory and Methods of Music Education. – National M. P. Dragomanov pedagogical university. – Kyiv, 2019.

The dissertation investigates the problem of training future music teachers for multimedia arrangements in the process of professional preparation. The concepts of "multimedia arrangement"; "teaching multimedia arrangement" (its content and specifics is defined); "proficiency in multimedia arrangement" (the essence is revealed, the structure, which includes motivational-emotional, information-cognitive and creative-activity components is developed) are defined. The criteria, indicators and levels of proficiency of future music teachers for multimedia arrangement are developed.

The effectiveness of author's step-by-step technique of training future music teachers for multimedia arrangement in the process of professional preparation based on the personal, axiological, acmeological, competence, activity approaches and hermeneutic as a basic one is proved. This technique covers three stages (informational, correctional-independent and productive-creative). It is ensured by compliance with the principles of dialogical training, its musical and aesthetic orientation, acmeological support of the student in his spiritual development, individual approach taking into account different levels of musical-theoretical preparadness and listening experience of students, taking into account individual characteristics in the application of collective forms of work, correspondence of creative tasks to the content of educational activity, creative self-realization of the person; realization of pedagogical conditions (formation of positive motivation to creative self-realization; providing training orientation on the development of students' artistic and aesthetic taste and the enrichment of their musical and auditory experience; focus on interdisciplinary integration of knowledge, skills and abilities; organization of lessons taking into account the development of associative creative thinking; emphasizing independence in the process of educational and productive practical activities); includes methods (verbal, visual, interactive, practical, analytical and thought activity, estimation and self-estimation, stimulation of creativity, self-control) and forms of educational activity (collective, group, remote, individual).

Key words: future music teachers, multimedia arrangement training, proficiency, step-by-step technique.

Підписано до друку 23.07.2019 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Наклад 100 прим. Зам. № 225
Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.
(044) 239-30-26.